

Стенографски дневник

НА

2. заседание

Петък, 2 февруари 1951 г.

Открито в 15 ч.

Председателствувал подпредседателят Илия Радков.

Секретари: Руска Варандинова и Господин Джелепов.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Дневен ред:	Стр.	Стр.	
Законопроекти:			
1. За Наказателен закон (Приемане)	159	2. За изменение на Закона за лицата и семейството (Приемане)	168
Говорили: Петър Танчев	159	3. За наказване на отклонили се от работа специалисти в мините. (Приемане)	169
Д-р Пенчо Костурков	162	4. За преименуване на Министерството на електрификацията и мелiorациите. (Приемане)	170
Марзине Кючюкян	164	Закриване на третата редовна сесия	170
Министър Радн Найденов	164		

(Точно в 15 ч. в залата влиза председателят на Министерския съвет др. Вълко Червенков, посрещнат със ставане и ръкопляскания)

Председателстващ Илия Радков: (Звъни) Другари и другари народни представители! Присъствуват необходимото число народни представители. Откривам заседанието.

Пристъпваме към точка първа от дневния ред:

Разглеждане на проекта за Наказателен закон.

За изказване по законопроекта са се записали от парламентарната група на Земеделския съюз народният представител Петър Танчев и от безпартийните д-р Пенчо Костурков.

Има думата за изказване по законопроекта народният представител Петър Танчев.

Петър Танчев: (От трибуната) Другари и другари народни представители! Наказателното право по своя характер е свързано неразривно с характера и типа на държавата като политическа организация на господстващата класа. В буржоазната наука господства възгледът, че наказателното право е вечно съществуващо явление. Класиците на марксизма доказаха, че наказателното право, както и правото въобще, се появява през епохата, когато се образува държавата. Всяка историческа епоха, всяка общественно-икономическа формация определя по свой начин съдържанието и формата на наказателното право, което да отговаря и защитава интересите на господстващата класа. Така например в робовладелческата държава наказателното право е позволявало на робовладелците да продават и убиват робите. Във феодалната държава наказателното право е охранявало интересите на феодалите и узаконявало тяхното юмручно право над крепостните селяни.

В буржоазната държава наказателното право провъзгласява еднакво защитата на интересите на всички хора. Наказателните закони на буржоазната държава провъзгласяват, че никой не може да бъде наказан, ако извършеното от него деяние е ненаказуемо от закона. Буржоазната класа, в чиито ръце е законодателната власт, издава обаче такива закони, които напълно защитават интересите на господстващата капиталистическа класа и нейната частна собственост, която тя провъзгласи за свещена и неприкосновена. Престъпленията, извършени от представителите на буржоазната класа, фактически остават ненаказани, тъй като полицията, съдът и затворите се намират в техни ръце. В буржоазната държава наказателните закони осигуряват защитата на експлоатираните класи до толкова, доколкото в това е заинтересувана самата капиталистическа класа.

Ако разгледаме наказателните закони в буржоазната държава, ние ще видим тяхната класова същност. Ние ще видим, че те са едно мощно оръжие в ръцете на буржоазната капиталистическа класа срещу експлоатираните народни маси. Със жестоки наказания и терор буржоазията поддържа своето господство и привилегии. С извънзаконна саморазправа тя потушава работническите вълнения, за да гарантира огромните си печалби и владения.

Така например издаденият класически буржоазен кодекс във Франция през 1810 г. беше рожа на бонапартистката

контрареволуция. Наказателният кодекс от 1810 г. във Франция имаше за задача да улесни борбата срещу революцията, срещу съпротивата на френския народ, за защита на интересите на едрата буржоазия. Този закон беше едно кърваво оръжие в ръцете на френската капиталистическа класа за сподавяне съпротивата на народа. Известният френски юрист Ели, коментатор на закона, признава, че наказателната система на този кодекс носи следи на варварство, произвол и жестокост. Този наказателен кодекс запази силата си до днес и с известни малки изменения напълно отговаря на сегашните нужди на реакционните империалистически кръгове във Франция. Наказателните закони в повечето буржоазни държави в Европа бяха в по-малка или по-голяма степен напълно взаимствувани от наказателния кодекс на Франция от 1810 г.

С каква наказателноправна система си служи английската буржоазно-капиталистическа класа, за да поддържа своето господство?

Английското наказателно право се състои от обичайни правила и статuti от 500 години, които взаимно си противоречат и поставят в безправно състояние експлоатираните класи и колониални народи. И досега в Англия е запазено феодалното разделение на престъпленията, а основен закон за измената си остава законът, издаден от Едуард III през 1351 г. И днес наказателноправната система на Англия се характеризира с архаичност, със запазване на чисто феодални остатъци, с липса на наказателен кодекс, със жестокост в наказанията, с крайна сложност на цялата наказателноправна система, в която трудно се ориентират даже и юристите.

Наказателното право в САЩ е родствено на английското наказателно право. В областта на наказанията в САЩ е разпространена дълбока реакционна система на неопределени големи наказания, които достигат до 80—90 години строг тъмничен затвор. В САЩ смъртните присъди се изпълняват на електрически стол, а в редица щати — в газова камера. В някои щати се прилага и стерилизацията като наказание, като деецът чрез медицинска операция се лишават от възможността да има потомство. Дискриминацията в САЩ в областта на наказателното правосъдие намери своя израз в безпощадното прилагане на наказателните закони спрямо негрите.

Империалистическите държави с особена жестокост прилагат наказателни мерки спрямо трудещите се. През епохата на империализма буржоазното наказателно право тръгна по пътя на откритата реакция и на кървавия терор с цел да спласи експлоатираните маси. Господстващите империалистически кръгове в САЩ, Франция, Англия и други страни напоследък издават дълбоко реакционни закони, насочени срещу работническата класа и борците за мир и демокрация. Така например през 1947 г. в САЩ се издаде най-реакционният закон Тафт-Хартли, насочен срещу работниците, закриляйки стачкоизменниците. В различните периоди, когато работническата класа в Англия решително е повдигала въпроси за своите права, английските капиталистически кръгове са издавали най-сурови закони срещу работническата класа. Така например законът през 1927 г. беше насочен срещу трейдионните, работниците и др.

А с какво наказателно право си служеше хитлеровата фашистка расистка банда?

Налудничавата програма на немските фашисти расисти беше в основата на наказателната им система. Смъртното наказание минаваше като кървава нишка през цялото им законодателство. За наказателната система на фашистките държави др. Димитров казваше: «Това е режим на управляваща престъпност, на най-пълното безправие и беззаконие.»

Какво наказателно право прилагат империалистическите страни като колонизатори в колониалните страни?

В поробените и потиснати страни, за да се гарантират експлоатацията и грабежите, беззаконността и произволът, империалистите прилагат диви и сурови наказания за местното население. Така например съдилищата в Индия прилагат в огромни размери смъртни наказания спрямо трудещите се индуси. Заточение на Андоманските острови, каторжна работа, телесни наказания и безчовечен режим са въведени за осъдените. Със специални закони се дава право на английските власти в Индия за саморазправа с местното население. Така например законът от 1911 г., разширен в 1927 г., дава право на английските власти да обявяват цели племена и селища за престъпни и да ги изпращат на лагер и каторжна работа. За англичаните в колониите престъпните деяния се разглеждат от съдии-англичани и за тях се прилагат други наказателни закони.

В колониите на Франция съществуват две правосъдни системи — една за французите и европейците и друга за туземните народи. Френската капиталистическа класа праща в колониите жестоки и престъпни управители и съдии-мошеници, които с терор и произвол осигуряват грабежа на местното население. Неравноправие при изтърпяване на наказанията и лишаване от свобода взема най-цинични и открити форми. Така например френски офицер, осъден на две години затвор за убийство, изтърпял наказанието си в прекрасно обзаведена стая с прибори за пушене на опиум и двама млади анамити за услуги.

Подобно е положението и в другите колониални страни. Днес, когато стотици милиони хора строят социализъм и щастие за поколенията, водят борба за мир и демокрация, колонизаторите с див и чудовищен терор, съдебен произвол, убийства, затвори, каторги и лагери поддържат своето господство, владения и експлоатация над стотици милиони поробени хора. Така империалистическите кръгове раздават «правосъдие» в колониалните страни.

Съветското социалистическо наказателно право осигурява пълна защита на социалистическата държава на работниците и селяните. То обезпечава борбата срещу посегателствата върху класовите интереси на трудещите се. То води борба срещу шпионите и диверсантите, които империалистите се опитват да изпращат в страната на социализма, за да смуцат мирното социалистическо развитие. Социалистическото наказателно право води борба с разхителите на социалистическата обществена собственост и с нарушителите на социалистическата дисциплина. Социалистическото наказателно право е мощно оръжие в ръцете на работническата класа, на социалистическото правителство срещу класовите врагове на народа, в защита обществените и лични интереси на гражданите.

В страните с народна демокрация се създават нови наказателни закони, които улесняват трудещите се при изграждането на социализма. Тези закони предвиждат строги наказания срещу разбитите остатъци на буржоазната класа, които чрез подкрепата на империалистическите кръгове се опитват да смуцат социалистическото строителство.

С какво наказателно право си служеше българската буржоазия, за да поддържа своето привилегировано господство до 9 септември?

До 9 септември българската буржоазия ковеше най-строги закони, за да закрепи своето господство и експлоатация над трудещите се. Тя изкова такива закони, като Законът за защита на държавата, в името на който бяха разстреляни, осъдени и избити хиляди борци, които се бореа за делото на 9 септември. С див полицейски терор, с нечувани изтезания тя изтърпяваше наказания и съдеше доблестните синове на нашия народ. Буржоазните съдии като послушни оръдия на своята класа бездушно и формално раздаваха правосъдие, което беше насочено срещу интересите на трудещите се. Със смъртни присъди, с разстрели и бесилки, с тъмнични затвори, конфискация и глобите те задущаваха експлоатираните и охраняваха своите егонистични класови интереси.

След 9 септември се извърши историческия прелом в общественото развитие у нас. Държавната власт премина в ръцете на трудещите се, които под ръководството на работническата класа градят основите на социализма. При това основно променено обществено-политическо положение се налага цялостна промяна на законодателството у нас. Това важи и за Наказателния закон, който е в сила у нас от 1896 г. Старият наш Наказателен закон е заеман от немски източници чрез унгарския Наказателен закон. В него са възприети онези институти и правни норми, които бяха създадени и развити от буржоазната наказателноправна система през миналия век.

Макар че след 9 септември този закон се допълни с нови народнодемократични закони, които имаха за задача да запазят завоеваните свободи на народа, този закон не може да отговаря повече на нуждите на нашата народнодемократична държава. Колкото и промени да се внасяха в стария Наказателен закон, цялата негова систематика и съдържание на нормите, взаимствувани от буржоазното законодателство, не можеха да отго-

варят на новите нужди при социалистическото строителство.

Нашата народнодемократична държава трябва да разполага със свое наказателно право, което по съдържание и форма може да отговаря на нейната социалистическа същност. На нас е необходимо наказателно право, което да даде цялостна защита на изграждащата се социалистическа система у нас, да даде заслужено наказание за престъпленията на класовите врагове. Нашето наказателно право трябва да изхожда от интересите на трудещите се и да пази социалистическата законност. На нас е необходима цялостно изградена правна система, която изхожда от правните принципи на социалистическата наказателноправна наука, от принципите на нашата Конституция, от конкретната обществена обстановка и класова борба и ще отговаря на нуждите на нашата народнодемократична държава.

Основни наказателноправни положения, върху които е изграден законопроектът.

Новият проект за Наказателен закон изхожда от основните положения на нашата Конституция и принципите на съветското социалистическо наказателно право, като е използван Наказателният закон на Руската социалистическа федеративна съветска република от 1926 г. с всичките му последващи изменения и допълнения.

Основната цел на предложения проект за Наказателен закон е запазването на Народната република България от престъпни посегателства като държава с народнодемократически строй, установен от нашата Димитровска конституция.

Законопроектът е построен върху новите социалистически схващания за двете основни понятия, върху които се изгражда всеки наказателен закон — понятията за престъплението и наказанието.

Понятието престъпление в този законопроект е с ново, социалистическо съдържание, което се отличава от старото, буржоазно, формално определение на престъплението. Старият Наказателен закон при определяне понятието престъпление не държеше сметка за обществения характер на деянието и за неговата опасност за обществото. С това формално определение се целеше да се прикрие действителното класово съдържание на буржоазното законодателство. В законопроекта са предвидени наказания за такива престъпни деяния, които засягат основите на нашата народнодемократична държава, интересите на трудещите се, обществената собственост и личната свобода и неприкосновеност на гражданите. За да имаме престъпление, не е достатъчно дадено деяние да съдържа признаците на някой предвиден от закона състав, а е необходимо това деяние да представлява опасност за обществото. Освен наказания за предвидени в закона престъпни състави, като изключение законът допуска приложения на наказания по аналогия при строго определени предпоставки. Такова деяние трябва да бъде обективно, обществено опасно и да съдържа всички по-важни характерни елементи на предвиденото в закона престъпно деяние. В законопроекта се допуска това изключение, защото при сложната и разнообразна обстановка на преходния период законодателят няма възможността да предвиди всички възможни и разновидности престъпни състави в закона. Аналогията обаче се прилага в строго определени рамки, а не произволно както при буржоазната наказателноправна наука.

Освен това в закона се предвижда ненаказуемост за деяние, при което макар и формално да е осъществен престъпният състав на закона, деянието е очевидно маловажно и вредните последици са явно незначителни. Ненаказуемост в законопроекта се предвижда също и за онези деяния, които, макар по време на извършването им да са били престъпни, впоследствие при постановяване на присъдата, поради изменение на обществената политическа обстановка, са загубили обществено опасния си характер. Така например подведените под съдебна отговорност за нарушаване наредбата против свободното продаване на селскостопански произведения, след нейното отмяняване, няма да бъдат съдени, тъй като техните деяния при новата обстановка са изгубили обществено вредния си характер.

Изхождайки от социалистическия наказателен принцип, че престъплението е само виновно извършено, обществено опасно деяние, в законопроекта се поставя вината като необходимо условие за наказателна отговорност. Без вина няма наказание. В буржоазната наказателна система въпросът за вината има относително приложение и този принцип бива винаги погъван.

В законопроекта се предвижда ненаказуемост за всички деяния, които поради непълнолетие или умствена неразвитост, постоянно или временно разстройство на съзнанието, не могат да разбират свойството и значението на престъпното деяние и не могат да ръководят постъпките си.

Наказателноправната система, усвоена от законопроекта, отрича изцяло реакционните буржоазни теории и практика, които внасят произвол в областта на наказателната репресия.

Характер и видове наказания.

Социалистическата правна система има за цел строго да наказва класовите врагове, които подриват устоите на социалистическата държава. Същевременно наказание се налага на колебливите и подведени елементи с превъзпитателна цел.

В чл. 21 от законопроекта се подчертава принудителният и възпитателен характер на наказанието. Наказанието не може да има за цел причиняване на физическо страдание или унижаване на човешкото достойнство. Това са хуманитарни принципи, характерни за социалистическото право. Подобни принципи съществуват в наказателноправната система на буржоазната държава.

В законопроекта се предвиждат следните видове наказания:

1. Лишаване от свобода.
2. Поправителен труд без лишаване от свобода.
3. Конфискация на част или цялото имущество.
4. Глоба.
5. Лишаване от права.
6. Обществено порицаване.

За най-тежките престъпления, които застрашават основите на Народната република, както и за други особено опасни престъпления като временна изключителна мярка се предвижда смъртно наказание, което се изпълнява чрез разстрелване.

С новия законопроект се въвеждат нови видове наказания, които са характерна особеност за социалистическото право: поправителен труд без лишаване от свобода и обществено порицаване.

Наказанието поправителен труд може да бъде наложено за срок до 1 година, като наказанието не се лишава от свобода. Може да работи в предприятието или учреждениято, където е работил, като му се удържа от заплатата до 25% и това време не се зачита за пенсия.

Ново е наказанието обществено порицаване, което се съобщава пред работния колектив с обява или по друг начин, който съдът намери за подходящ, за да се изобличи извършителят на престъплението.

С новия законопроект се премахва старото разделение на наказанията: тъмничен затвор, строг тъмничен затвор и запиране, което беше формално и на практика нямаше никакво приложение при изтърпяване на тези наказания.

Наказанието конфискация се определя в чл. 25 от законопроекта. Не подлежат на конфискация необходимите на осъдения и на семейството му вещи за лична и домашна употреба, пособията за упражняване на занятието му и средствата за издръжка на семейството му за 6 месеца. Това е ново, социалистическо отношение към деца, които е наказан. По-рано буржоазната класа чрез конфискацията унищожаваше материалната база и съществуване на осъдените и ги изхвърляше на улицата, а техните семейства обричаше на глад.

Наказанието глоба, предвидено в чл. 27, се налага съобразно имотното състояние на виновника. Този принцип е нов, социалистически. Старото буржоазно наказателно право даваше възможност да се използват глобите като удобно средство за икономическо смазване на трудещите се, а също така и за леко изкупуване на икономически силните от друг вид наказание.

Като се има предвид новото отношение, което нашата народна власт има към непълнолетните, законопроекът, ръководен от съображенията на социалистическия хуманизъм, изтъква на първо място възпитателното въздействие на наказанието спрямо непълнолетните. Чл. 43 изрично подчертава грижата за подготвяне на непълнолетните към обществено полезен труд. Новото социалистическо отношение към непълнолетните е изразено в чл. 46, който предвижда те да изтърпяват наказанието си в особени поправителни домове. Освен това на съда се дава право да освободи непълнолетните от наказание, ако делнието не е тежко и ако е извършено поради увлечение, лекомислие или под чуждо влияние.

Хуманитарните съображения на новото социалистическо право са отразени в законопроекта при прилагане на условното осъждане. В стария Наказателен закон условното осъждане се прилагаше за делния, наказуеми до една година затвор. В новия законопроект се предвижда условно осъждане за наложено наказание лишаване от свобода до 3 години. Продължителността на изпитателния срок може да бъде определена от 3 до 6 години по преценка на съда. Така от условното осъждане ще бъдат обхванати много случаи. Необхванати ще останат само най-тежките престъпления, които и без това не заслужават да бъдат условно наказани.

Определяне на наказанието.

При определяне на наказанието законопроекта е възприел принципа за строгата индивидуализация в наказанието, съобразно конкретната вина и обществена опасност за извършеното деяние. Съдът при определяне на наказанието прави основна преценка за обществената опасност на деянието, миналото на деца и неговата класова принадлежност. В законопроекта се дава възможност на съда в зависимост от неговата конкретна преценка най-правилно да определи размера на наказанието, който действително да отговаря на извършеното престъпление.

Когато съдът намери, че съществуват изключителни и многобройни смекчаващи вината обстоятелства, той може да определи наказание под предвидения от закона минимум, и то неограничено. При новата наказателноправна система е създадена по-голяма свобода на съдиите и съдебните заседатели при определяне размера на наказанието, тъй като те са народно избрани съдии, опиращи се на доверието на народа. Това е нов социалистически принцип, при който законодателят се осланя на здравето социалистическо правно съзнание на новите народни съдии и съдебни заседатели. С това изменение се изоставят старите формални чисто аритметически пресмятания при определяне на наказанието. Бюрократичните състави на съда при буржоазната държава бяха ограничени от сухи и бездушни правила при определяне на наказанието. При тези формални ограничения на стария закон, въпреки че децът трябва да получи наказание под определения минимум, съдът не можеше да реши това.

Относно особената част на законопроекта.

В глава I на особената част на законопроекта се урежда материята за защита на Народната република и на установения в нея държавен и обществен строй. В тази глава са поместени и преработени текстовете на Закона за защита на народната власт, който през 1948 г. бе включен в общия Наказателен закон. В тази глава са предвидени и нови състави, наложени от международната и вътрешна обстановка при съществуващото капиталистическо обкръжение.

В тази глава най-ясно се подчертава класовият характер на Наказателния закон и неговото грамадно значение като оръжие на работническата класа за успешно водене на класовата борба. В преходния период, когато остатъците от разбитата буржоазна класа с помощта на чуждите империалистически кръгове правят отчаяни опити да смуцават мирното социалистическо строителство, да подкопават и застрашават социалистическия строй, да увреждат интересите на трудещите се, този закон ще бъде едно сериозно предупреждение към вътрешните и външни врагове на страната. Този закон е едно мощно оръжие в ръцете на нашето правителство срещу яростната и отчаяна съпротива на класовия враг.

Не намирайки възможности да вършат своята противодържавна и вражеска дейност в страната, поради това, че са изолирани и притиснати от народа, класовите врагове се опитват да организират в чужбина групи за шпионски и диверсионни действия и да водят вражеска пропаганда срещу Народната република България. За тези чужди шпиони и диверсанти, лакеи на реакционните империалистически кръгове, законът определя строги наказания. За ръководителите и организаторите на групи, които чрез бунт, преврат, метеж и въоръжено въстание се опитват да подкопават и застрашават народнодемократическата власт в България, законът предвижда смъртно наказание. Не се наказва онези член на групата, който самоволно се предаде на властта и разкрие групата или организацията преди да е извършила престъпното деяние.

В тази част на законопроекта се предвиждат строги наказания за предателите и шпионите, които в чужбина подбуждат към война или друго враждебно действие, насочено срещу Народната република България. Строги наказания се предвиждат за изменниците на Народната република България, които постъпват в редовете на чужда неприятелска армия и вземат участие в сражение срещу българска или съюзна войска. Законът предвижда най-строги наказания за чуждите шпиони и агенти, които предават сведения на врага от военен, стопански и политически характер. В законопроекта се предвиждат наказания за тези, които чрез диверсии и саботажи се опитват да разстройват промишлеността, земеделието, транспорта или отделни стопански предприятия с цел да внесат смущение в стопанския живот и снабдяването на населението и армията. За всички тези престъпления, предвидени в тази част на законопроекта, наказанията са особено строги при военновременна обстановка.

В законопроекта се предвиждат наказания за разгласяване и издаване на сведения, които представляват държавна тайна. При сегашната обстановка на капиталистическо обкръжение, когато врагът упорито и постоянно се стреми по всякакъв възможен начин да се добере до данни и документи, за да узнае важни и държавни тайни, този закон ще пресече възможностите на врага и ще издигне на още по-голяма висота бдителността сред народа и трудещите се. Наказанието за издаването на държавна тайна е по-строго за служебни лица. Наказание се предвижда и за онези длъжностни лица, които по непредпазливост са изгубили материали и документи, съдържащи сведения, които представляват държавна тайна. Наказание се предвижда и за тези длъжностни лица, които не спазват установения надлежен ред и правила за опазване на държавната тайна и създават възможност за нейното разкриване. В тази си част законопроекта цели да създаде наказателна заплаха спрямо онези длъжностни лица, които с безгрижие и небрежност се отнасят към опазването на поверените им документи и служебни материали.

В законопроекта са широко защитени демократичните права и убеждения на гражданите в страната. Така например в глава XI законопроекта предвижда наказания за онези лица и групи, които със своите деяния нарушават обществения ред и спокойствие, необходими в социалистическата държава. В закона се предвиждат санкции за проповядване на расова или национална вражда, за разстройване и смуцаване на публични събирания, за незачитане на убежденията на отделни групи и лица, за груби и хулитански прояви.

В глава III, в особената част на законопроекта, се включва законът за опазване на обществената и кооперативната собственост. Всени граждани на Народната република България е длъжен да пази и укрепва обществената и кооперативна собственост като свещена и неприкосновена основа на народнодемократическия строй, като източник на богатство и могъщество. В преходния период, когато класовата борба се разгаря, когато вражеските и кулашки елементи се опитват да разхищават, да грабят и присвояват обществената и кооперативна собственост, този закон се явява навременно оръжие за пресичане на техните престъпни опити.

В глава IV на законопроекта са предвидени нови наказания, които се налагат от дълбоките преобразования в областта на стопанския живот. В законопроекта се предвиждат наказания срещу ръководните длъжностни лица на стопански предприятия, които със своето безгрижие и небрежност нанасят зауби на народното стопанство, не изпълняват народностопанския план, сключват неизгодни сделки за своите предприятия и др. В тази

част на законопроекта се предвиждат наказания и за онези кулашки капиталистически елементи на село, които укриват селскостопански произведения, подлежащи на задължителни държавни доставки, и саботират народностопанския план. С тези предвидени наказания в законопроекта се цели да се ликвидира с нередностите и лошото ръководство на стопанските предприятия и да се внедри държавна дисциплина.

В главата за общоопасни престъпления законопроектът предвижда наказания за престъпления, които засягат важни обществени блага. В тази глава се предвиждат наказания за палежи, разрушаване на сгради, машини и други съоръжения с взривни материали за причиняване на наводнение, умишлено повреждане на железници и други общоопасни престъпления, с които се излага на опасност живото на отделни лица и групи. В особени и по-тежки случаи законопроектът предвижда за общоопасни престъпления смъртно наказание.

Другарки и другари народни представители! Предложеният за обсъждане от вас проект за нов Наказателен закон представлява една цялостна правна система, която е изградена въз основа на принципите на нашата Димитровска конституция, като се използва съветската социалистическа наказателноправна наука и нейните достижения. Този законопроект по строеж, систематика и съдържание напълно отговаря на нуждите на нашата народнодемократична държава. В предложения законопроект наказателноправната материя се урежда в 333 члена, вместо в 507, които се съдържат в отменените от него наказателни закони. Този законопроект отменя Наказателния закон от 1896 г., Закона за условното осъждане, Закона за условното помилване, Закона за обществената и кооперативна собственост и др. Този законопроект отменя и всичките наказателни закони, които му противоречат. Предложеният законопроект внася единство в нашата наказателноправна система и ще охранява основите на нашата демократична държава и интересите на трудещите се. Законът ще бъде ново силно оръжие в ръцете на работническата класа и нашето народно правителство срещу класовите врагове на трудещите се.

С приемането на този законопроект ние ще допринесем за укрепването на нашата народна власт в борбата срещу вътрешните и външни врагове на страната. С приемането на този законопроект ние ще дадем възможност на нашето народно правителство под ръководството на Българската комунистическа партия, начело с верния ученик и продължител на делото на др. Димитров, генералния секретар на Българската комунистическа партия др. Вълко Червенков, да укрепва все повече нашата народнодемократична държава и да строи светлото социалистическо бъдеще на нашия народ.

От името на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз заявявам, че одобряваме предложения за обсъждане проект за нов Наказателен закон и ще гласуваме единодушно за неговото приемане. (Ръкопляскания)

Председателстващ Илия Радков: Има думата по законопроекта народният представител др. Пенчо Костурков.

Д-р Пенчо Костурков: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Предлаганият за обсъждане и одобрение от Народното събрание проект за нов Наказателен закон иде да запълни една голяма празнота в нашето законодателство, почувствувала се след историческата промяна на 9 септември. Настъпилите у нас основни общественно-политически и стопански преобразования след преминаване на властта в ръцете на трудещите поставиха пред законодателя задачата да се създаде нова правна система. За изграждащото се социалистическо общество съществуващото дотогава буржоазно право и законодателство се оказа неотговарящо на целите и задачите на народнодемократичната държава. Последната изискваше ново право, нови законодателни мероприятия, които да уредят цялостно изменените се обществени отношения, както и да защитят новоустановения държавен и обществен ред.

Правото като надстройка на държавата и отражение на определени общественостопански отношения цели да опази даден обществен строй. В буржоазната държава правото се явява средство за защита на частната собственост върху средствата за производство и инструмент за увековечаване експлоатацията на човек от човека, а в социалистическата държава то е средство за ликвидация на експлоатацията на човек от човека и инструмент за охраняване предимно обществената собственост и за установяване и икономическо и социално равенство. Затова буржоазното право защитава интересите на господстващата буржоазна класа, а социалистическото право е отражение на волята и интересите на трудещите се, т. е. на волята на огромното мнозинство от народа. Въпреки отменяването на някои закони, изграждащата се след 9 септември народнодемократическа държава се намери в конфликт с редица закони на буржоазното право. Това наложи да се пристъпи през последните години към изменение на законите в духа на социалистическото схващане за правото. Гласуваха се редица важни закони от областта на гражданското и наказателно право. Приет бе неотдавна и новият Закон за задълженията и договорите, който имаше за задача да уреди облигационните отношения, породени от договорите, да защити гражданските права на трудещите се и да премахне редица буржоазни институти на старото гражданско право.

Внесеният от министъра на правосъдието проект за Наказателен закон, резултат на продължителни проучвания и обсъждания от компетентни комисии и лица, е друг основен закон. Измененията и допълненията, прокарани в досега действащия

Наказателен закон с цел да се внесе ново съдържание в неговите норми, се оказаха незадоволителни. Необходимо бе да се изработи нов Наказателен закон, който да представлява цялостна и завършена система от норми от наказателноправен характер, въз основа на социалистическите принципи за класовия характер на правото и социалистическите схващания за същността на престъплението и целите на наказанието. Новият закон изхожда от назрелите нужди на нашата обществена и стопанска действителност, създаваща се след 9 септември, и от основните начала на Димитровската конституция. При съставянето на законопроекта Министерството на правосъдието е заимствувало принципи и институти от съветския углавен кодекс и е използвало постиженията на съветската наказателна наука. Законопроектът е построен върху социалистическите схващания за двете основни понятия, върху които е изграден всеки наказателен закон: понятието за престъплението и това за наказанието. В духа на тези схващания в законопроекта е прокаран като основно начало принципът, че само обществено опасно деяние е наказуемо и че ако едно деяние съдържа признаците на престъпление, предвидено в закона, но по своето естество то е маловажно и от него не ще последват никакви вреди, то не е обществено опасно, следователно не е престъпно и не ще бъде наказано.

Друг важен принцип, възприет също от съветското наказателно право и съветския наказателен кодекс, е този, че ако дадено престъпление, което при извършването му е било обществено опасно и наказуемо, но при съденето на дееца, поради изменилата се общественно-политическа обстановка, е престанало да бъде обществено опасно, то такова престъпление не се наказва. Това е важен принцип, който отрича формализма на буржоазното право и несправедливото отношение към личността на дееца.

По системата на законопроекта друг признак на престъплението е деянието да бъде виновно извършено, за да бъде наказуемо. Поддържа се известният принцип в наказателната наука, че никой не може да бъде наказан без вина, която не се предполага, а трябва да се докаже.

С оглед невъзможността да се обхване от престъпните състави на закона всяка дейност, която «може да вземе разнообразни и непредвидими форми», както се казва в мотивите на законопроекта, аналогията е възприета по изключение, но при внимателно и съгласно общите принципи на закона приложение. Впрочем, това нововъведение е прокарано още с изменението на Наказателния закон през 1948 г.

В общата част на законопроекта са застъпени и други нови идеи относно приготвянето и опита, както и за съучастие в престъпното деяние.

И в областта на наказанието са прокарани нови, социалистически схващания, които отличават коренно законопроекта от буржоазните наказателни кодекси. На първо място застъпен е принципът, че наказанието трябва да обезвреди враговете на народа, както и да въздейства възпитателно върху дееца, за да го поправи и превързната към спазване правилата на социалистическото общество. Отражение на социалистическото разбиране за наказанието е и втората алинея на чл. 21 от законопроекта, която постановява, че «наказанието не може да има за цел причиняване на физическо страдание или унижаване на човешкото достойнство». «Ролята на наказанието е да подпомага прогресивното развитие на обществото чрез отстраняване и наказване ония, които го спъват със своята престъпна дейност», се казва в мотивите на новия закон. Следователно, последният си поставя двойната цел: принуда и възпитание спрямо нарушителите на законността. Чрез възпитание, а не чрез усиливане на репресията, трябва да се води борбата за намаляване на престъпността, учи социалистическото наказателно право.

Социалистическият хуманизъм и демократизъм е ръководен принцип в новия закон и при определяне на самите наказания и начините на извършването им. Така, освен лишаване от свобода, в законопроекта се предвижда поправителен труд без лишаване от свобода и обществено порицание, които са нови видове наказания и чрез които се цели превързнатостта на престъпника и насочването му към обществено полезен труд. Смъртното наказание е предвидено като временна и изключителна мярка в закона, и то само за особено опасни престъпления, както и за най-тежките деяния, които застрашават основите на Народната република. Конфискацията и глобите са отделни наказания, но и при тях се забравява отнемането на необходимите за осъдения и за семейството му вещи. Законопроектът предвижда също, че глобата трябва да бъде съобразена с имущественото състояние на осъдения. Целта на това наказание е да се въздейства възпитателно върху осъдените, а не да бъдат смазани икономически слабите, както се правораздаваше при буржоазния Наказателен закон.

Няколко думи върху някои от престъпните състави на закона. За да се подчертае важноста, която законодателят отдава на опазване установения в Народната република държавен и обществен ред, главата за престъпленията против Народната република е поставена в началото на особената част на закона. Престъпленията срещу народнодемократическата държава се пораждаат често в преходния период от капитализъм към социализъм, в който период съпротивата на остатъците от буржоазната класа, засегната от социалистическото преустройство на държавата, е упорита и води до престъпления срещу социалистическата законност и ред. Тези престъпления, като измяна,

предателство, вредителство, шпионаж и саботаж, на които се сприя преждеговорившият — др. Танчев, съставляват най-опасна подривна дейност на враговете на социалистическата държава и се преследват и наказват най-строго.

Важно място в новия Наказателен закон заемат престъпленията против обществената собственост. Това значение, което законодателят отдава на този вид деяния, е оправдано, като се има предвид ролята на обществената собственост в изгражданата се социалистическа стопанска система. Докато буржоазното право цели да защити преди всичко частната собственост, която особено в нейните крупни форми се явява икономическа база на капиталистическата система, социалистическото право има за задача да защити общонародната собственост, която е опора на новата държава в развитието на народното стопанство. Наред с нея и кооперативната собственост е защитена по новия закон. Гласуваният на 9 ноември 1950 г. Закон за защита на държавната и кооперативна социалистическа собственост преследваше тази цел, но той имаше по-ограничен обхват. Този закон сега се отменя, тъй като се включват неговите разпоредби в общия Наказателен закон.

Новото в това отношение в разглеждания законопроект е това, че под закрилата на закона е поставено занаяпред не само държавното и кооперативното, но и друго обществено имущество. Под друго обществено имущество трябва да се разбират имуществата на юридическите лица с нестопанска цел и на първо място тези на обществените организации и съюзи, които имат национално значение и на които са поставени общодържавни задачи, като имуществата на политическите партии, на професионалните съюзи, Съюза на българо-съветските дружества, Червен кръст и други. С тези разпоредби обществената собственост в най-широк смисъл на думата добива пълна защита против всякакво посегателство срещу нея чрез кражба, обсебване, присвояване и други престъпления. Законопроектът в тази част предвижда наказания, които в някои случаи може да стигнат до смъртно наказание, какъвто е случаят при присвояване на обществени пари или вещи от длъжностно лице. Тези строги санкции са насочени срещу враговете на обществената собственост, както и срещу онези трудещи се, които поради липса на социалистическо съзнание и поради стари привички се отнасят небрежно към възложената им работа и поверените им обществени имущества или ги повреждат и разхищават. Освен чрез производствени съвещания, конференции и политическа работа за превъзпитание на масите, с тези наказателни норми се цели да се укрепи обществената собственост и да се пресечат опитите да се уврежда тази народна собственост, както и да се пречи на изпълнение на стопанския план и строителството в страната. Социалистическото наказателно право стои на принципа за неприкосновеността на обществената собственост.

Наред с наказателните мерки за опазване на обществената собственост законопроектът съдържа и редица наказания, предвидени в главата за престъпления против народното стопанство — така наречените стопански престъпления. Тези престъпни състави са в тясна връзка с престъпленията против обществената собственост. С тях се дава защита предимно на производствената дейност и се наказва всяка проява на длъжностно лице, която уврежда социалистическото стопанство и пряко или косвено е насочена срещу изпълнението на народно-стопанския план.

Предвидени са нови наказания, които се явяват необходими в днешния етап на социалистическо развитие, при който поради липса на съзнание или вражески настроения длъжностни лица, натоварени с ръководене или управление на обществени имущества, не изпълняват задълженията си.

Според разпоредбата на глава IV от законопроекта наказуемо се счита поведението на длъжностно лице, което не положи достатъчно грижи за ръководенето, управлението, стопанисването или запазването на повереното му имущество или за възложена му работа и от това последва значителна повреда.

Законът предвижда наказание за длъжностно лице, което непланово използва обществени средства, както и за ръководител на държавно предприятие, който съзнателно сключи неизгодна сделка или не изпълни задължението си по договор с държавно или обществено предприятие. С отговорността за тези действия на длъжностни лица, възведени в престъпни състави, много от които бяха в сила и досега, се преследва целта да се повиши бдителността и грижата към опазване на общественото имущество и да се предпазят длъжностни лица от неправилна и нецелесъобразна дейност с оглед изпълнението на стопанския план. При условията на социалистическото обществено и стопанско устройство, когато държавата е поела вече почти цялата стопанска дейност в областта на индустрията, банките, търговията и строежите и при още слабо социалистическо съзнание в някои среди, не може да не се вземат строги мерки от законодателен характер против длъжностни лица, които със своята деятелност или бездействие пречат на строителството и изпълнението на стопанския план. А тази наказателна отговорност засяга всеки, на когото е възложено да изпълнява служба в държавно учреждение или има ръководна работа в държавно предприятие, кооперация или друга обществена организация или на когото е поверено за пазене обществено имущество. Тук са поставени и разпоредбите, които засягат земеделските стопани, ако те не предадат срочно подлежащите на задължителни държавни доставки селскостопански про-

изведения. Социалистическата държава иска от всички граждани изпълнение на дълга, а от длъжностните лица — най-строга изпълнение на служебните им задължения. Затова в главата «Престъпления по служба» са предвидени санкции против тези, които злоупотребяват със службата си или се отнасят немарливо към работата си.

В отдела «Престъпления против личността» законът оказва пълна защита на личността, която от гледище на социалистическото право е най-ценният капитал, а нейното физическо и морално опазване — най-висше благо. В защита на честта и достойнството на гражданите са предвидени престъпленията: обиди и клевети, блудство, изнасилване, сводничество и др., но в раздела за разврата са премахнати в законопроекта някои от престъпните състави на стария закон, а именно — прелюбодеяние, конкубинат, лишаване от моминство с предварително обещание за женитба — чл. 223 от стария Наказателен закон. Тези престъпления са свързани с буржоазното общество и неговия упадъчен морал. В много случаи те са последици на тежките икономически условия и на негодната възпитателна система в миналото. Тези деяния губят и ще изгубят значението си като социално зло и отклонение от морала при новите обществени отношения и здравия личен и обществен социалистически морал на изграждащото се трудово общество. За престъплението по чл. 223 от стария Наказателен закон може да се изтъкне, че пречките и формалностите при сключване на църковния брак, задължителен в миналото, както и икономическата зависимост и неравенство в правата на жената при буржоазното общество, бяха важни причини за извършване на тези деяния. С въвеждането на гражданския брак, с измененото обществено и икономическо положение на жената и социалистическото възпитание на децата и младежта в училището и семейството ще се допринесе много за намаляване на този род поражения на обществения морал и те ще изгубят значението си на обществено опасни деяния.

Смекчени са наказанията по отношение на майката при аборт — умъртвяване на плода — но становището на законодателя остава непроменено: законът забранява и в бъдеще аборт, тъй като, освен вредните последици от него за здравето на жената и грубо нарушаване на морала, той естрашава естествения прираст на населението. Бременна жена, която умъртви своя плод, се наказва според законопроекта с обществено порицание, а в тежки случаи — с поправителен труд. Съображенията на законодателя са, че тези санкции при изменената обществена обстановка са достатъчна мярка срещу това престъпление и че те ще имат по-ефикасно въздействие от затвора по стария закон.

Наказателна защита е предвидена и по новия Наказателен закон за опазване личната собственост. В социалистическото общество личната собственост се придобива чрез труд и спестовност и престъпленията против нея се наказват строго.

На края на този кратък разбор на престъпните състави и на целите на законопроекта, искам да отбележа, че ако съпоставим наказанията, предвидени по досега действащия Наказателен закон и по проекта за нов Наказателен закон, се вижда, че наказанията по законопроекта са по-мекки. Преди всичко в системата на стария закон смъртното наказание заема първо място между главните наказания, а в новия закон е предвидено като временна и изключителна мярка. Доживотният затвор по стария закон се заменя с лишаване от свобода до 20 години. Минимумите на наказанията по новия закон са много по-ниски. Освен това в повече случаи на наказания за различни деяния са предвидени в бъдещия Наказателен закон минимума и максимуми и на съда се дава власт да се движи между границите на наказанията и да отмери най-справедливото наказание, съответно степента на вината, при всеки конкретен случай и съобразно обществено опасния характер на деянието. Нещо повече. Законодателят отива по-далеч в снизходителността си към съдбата на престъпния деец и допуска съдът да слезе и под установения минимум на наказанието. Това съдът може да стори, когато деянието е извършено при изключителни или многобройни смекчаващи обстоятелства.

Проява на демократизъм и социалистически хуманизъм е включването в системата на наказанията нови видове наказания, по-леки и възпитателно-резултатни, като поправителен труд и обществено порицание, за които говорих по-горе.

Хуманен принцип в наказателната политика на новата държава са леките наказания, предвидени за непълнолетните. Законът изрично разпореджда, че наказанието на непълнолетните, значи на лицата навършили 13 години, но ненавършили 18 години, трябва да се налага преди всичко с цел те да бъдат превъзпитани и подготвени за обществено полезен труд. За непълнолетните няма смъртно наказание, то се заменя с лишаване от свобода до 10 години, а конфискация и лишаване от права не се налага. Социалистическото отношение към непълнолетните и грижата да им се въздействува поправително се вижда ясно отразена в чл. 45, който дава възможност на съда да освободи непълнолетния от наказание, ако деянието не е тежко и ако е извършено поради увлечение, лекомислие или под чуждо влияние, като в този случай съдът може да настане непълнолетния във възпитателен дом.

Началата на демократично отношение към осъдените намират приложение и в разпоредбите на законопроекта за условното осъждане. В досега действащия закон условното осъждане се прилагаше много ограничено, а изпитателният срок бе къс. По новия закон се дава на съда право да прилага условното осъж-

дане, т. е. да отлага изпълнението на наложеното наказание в случай, когато едно лице е осъдено до 3 години с лишаване от свобода — по стария закон съдът имаше това право да присъди до една година затвор.

Институтът за реабилитацията е предвиден в законопроекта. Реабилитацията, която заличава осъждането и отменя за в бъдеще последиците, настъпва според закона по право или чрез съда. Ново разпореждане в законопроекта е това, че реабилитацията може да се иска и от наследниците на осъдения след неговата смърт, ако той е имал право на това.

Накрая искам да отбележа, че новият Наказателен закон се отличава със своята яснота, пълнота, добра систематика и нови демократични принципи. Той е изграден върху социалистически началата и отговаря на обществените нужди и на целите на социалистическото развитие на нашата страна. Той ще окаже възпитателно въздействие върху гражданите на Народната република и ще им сочи пътя към зачитане и опазване на обществената собственост. Новият Наказателен закон ще бъде мощно оръжие в ръцете на държавата в борбата срещу народните врагове и ще съдейства за укрепване на правовия ред и изграждане на социализма в нашата родина.

Със своята навременност и с поставените му важни задачи проектът за нов Наказателен закон ще бъде посрещнат с единодушно одобрение на народните представители. (Ръкопляскания)

Председателстващ Илия Радков: Има думата, за да направя декларация по законопроекта от името на парламентарната група на Българската комунистическа партия, народната представителка др. Марзине Ованес Кючюкян.

Марзине Кючюкян: Другари и другарки народни представители! От името на парламентарната група на Българската комунистическа партия заявявам, че ние единодушно подкрепяме новия Наказателен закон и ще го гласуваме с пълно болшинство. (Ръкопляскания)

Председателстващ Илия Радков: По законопроекта има думата министърът на правосъдието др. Ради Найденов.

Министър Ради Найденов: (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Пред вас е сложен на разглеждане проектът за нов Наказателен закон, който е не само малко важен от приетия от Народното събрание през ноемврийската сесия Закон за задълженията и договорите.

В нашата страна станала и стават дълбоки промени в производствените и обществени отношения. Ние строим социализъм в ускорен темп и затова се налага създадените и създаващите се нови отношения да бъдат уредени с нови закони.

Въпреки че досега се направиха съществени изменения в някои от старите закони, последните, макар и изменени и допълвани, в много отношения се явяват пречка за общественото и стопанското развитие на нашата страна.

С нашето законодателство ние не само че трябва да се стремим да догонваме социалистическото развитие и да го уреждаме, но трябва с нашите нови закони и да съдействуваме за ускореното социалистическо изграждане на нашата страна.

Ние имаме вече редица нови създадени закони — Закона за наследството, Закона за лицата и семейството, Закона за задълженията и договорите, Закона за кооперациите, както и редица устройствени закони, като Закона за народните съдилища, за прокуратурата и пр. Сега разглеждаме проекта за нов Наказателен закон, а в скоро време ще бъде готов и предложен за разглеждане и приемане законопроекта за нов Закон за собствеността, с който ще приключим с основните материални закони.

Поставя се от друга страна въпросът час по-скоро да се ликвидира с всички стари закони и да се приемат нови закони, които ще улеснят общественото, стопанското и културното развитие на нашата страна.

Действието на тези основни материални закони е много широко, защото те засягат най-разнообразните имущественоправни отношения между социалистическите организации и гражданите и гражданите в тяхната всекидневна стопанска, търговска и строителна дейност, засягат отношенията на собствеността, личните отношения на гражданите, техните действия и поведение. Тези най-разнообразни отношения, действия и поведение се уреждат с основните закони по такъв начин, че да се насочват към постигането на главната наша цел — построяването на социализма.

Не по-малко важен е предлаганият нов Наказателен закон, задачата на който е чрез определяне на престъпленията и наказанията, които се налагат за тях, да пази от посегателства нашата Народна република и установения в нея обществен строй и правен ред.

Установените у нас обществени отношения и нов обществен строй налагат различно от предишното поведение на гражданите и други начини на защита. Отпадат някои стари престъпни състави и във връзка с новите отношения и форми на стопанска дейност се налага да се предвидят нови състави. Налага се значи нуждата от нов Наказателен закон, изграден върху нови социалистически принципи, с ново съдържание, форма и систематика, с нов строеж на отделните правни норми, които се съдържат в него.

Предложеният законопроект съдържа 340 члена, повечето от които са правила за поведение, което се изисква от гражданите, за да се пази нашата Народна република и установеният

в нея ред. Тия правила обхващат голямото разнообразие на отношенията, дейностите и деянията на гражданите.

В преходния период от капитализъм към социализъм нашата народнодемократична власт е принудена да води борба с народните врагове и с престъпността и наказанието се явява нейно необходимо и неизбежно оръжие. С него се гарантира както силата на репресията, така и възпитателното въздействие върху престъпника и върху неустойчивите граждани. С наказанието се подпомага социалистическото развитие на обществото, чрез отстраняването и наказването на ония, които го спъват със своята престъпна дейност.

Съставянето на такъв проект за Наказателен закон в социалистически дух е сериозна и отговорна задача, в която бяха впрегнати усилията на много хора, и то в едно продължително време. Освен това за ръководство при изготвянето му са служили углавният кодекс на РСФСР, новият чехословашки Наказателен закон и съветската доктрина и съдебна практика.

Основните принципи, върху които е изграден законопроектът, са социалистически и въпросите са разрешени и установени при диалектико-материалистически поглед на нещата.

Упределението, което е дадено в него на престъплението и наказанието, не е формално, каквото е това в буржоазните законодателства. Престъплението, според законопроекта, е обществено опасно деяние (действие или бездействие), което е извършено виновно и е обявено от закона за наказуемо. Степента на обществената опасност определя и тежестта на престъплението. А виновно е извършено тогава, когато е или умислено, или непредпазливо, т. е. когато деецът е искал или допуснал настъпването на обществено опасните последици или е бил длъжен и е могъл да ги предвиди.

Подчертава се на първо място принципът, легнал в нашата Димитровска конституция, че наказателната отговорност е лична, че наказанието се налага само въз основа на съществуващите закони, и то с цел да се обезвредят враговете на народа, да се отнеме възможността на дееца да върши други престъпления, да се поправи и превъзпита той към спазване правилата на социалистическото обществото и да се въздействува възпитателно върху другите членове на обществото. Наказанието не може да има за цел причиняване на физическо страдание или унижаване на човешкото достойнство.

Изтърпяването на наказанието се съпровожда с подходяща работа, която се зачита за намаляване срока на наказанието, а поправителният труд се изтърпява с работа, като осъденият работи там или другаде, и от възнаградението му се удържат 25% в полза на държавата.

Глобата се налага съответно с имотното състояние на осъдения.

При определяне мярката на наказанието се взема предвид и възрастта, като се предвиждат в законопроекта и намаляващи йкината обстоятелства.

Прокарва се по-нататък и институтът за условното осъждане. Втората част от законопроекта съдържа съставите на отделни конкретни престъпления, които с оглед на предмета, до който се отнасят, са разпределени на 12 отделни глави.

Като обща характеристика на тази част от законопроекта трябва да се изтъкне, че при съставянето на отделните глави ние сме се ръководили също от схващането, че в настоящия период, когато нашето стопанство се поставя върху нови основи, когато се изгражда социализмът в нашата страна, нашият народ се нуждае от едно ново наказателно право, което да съдействува за укрепването на народнодемократичната власт, да пази тази власт, да закриля нейната творческа дейност, насочена по пътя на социализма и на благополучието на трудещия се народ. Ние заявяваме, че нашето ново наказателно право има класов характер, то е право, което открито и честно защитава интересите и възжеланията на трудещите се, то е едно право, което единствено отговаря на днешния исторически момент и на днешната историческа необходимост.

Класовият характер на предлагания нов Наказателен закон и неговото голямо значение като остро оръжие на властта в ръцете на нашата социалистическа държава най-ярко се подчертава в глава първа от особената част. Тази глава съдържа съставите, които целят да защитят най-върховното благо — Народната република България и установения в нея държавен и обществен строй.

Уреждането на наказателната репресия срещу посегателствата, насочени против Народната република България, представлява една от най-важните и деликатни задачи на Наказателния закон. Един народ, който високо е издигнал народнодемократичните принципи като основа за своето управление, трябва да прибегва и до решителни средства за запазване на тия принципи. Тук наказателната репресия трябва да бъде ефикасна, строга и последователна. Всички посегателства срещу сигурността и независимостта на държавата трябва да бъдат отблъснати смело и безпощадно. По своята обща структура тази глава представлява основна преработка на Закона за защита на народната власт от 1945 г., който бе включен в сега действащия Наказателен закон от 1948 г.

Материята тук е поделена на три основни раздела: «Измяна», «Предателство и шпионство» и «Вредителство, диверсионни действия и саботажи».

Разделът «Измяна» урежда материята на престъпленията, насочени пряко против основните устои на държавата — народнодемократическото устройство или установената власт на

Народната република — чрез образуване организации или групи с цел да се събори, подрови или отслаби тази власт.

Разделът «Предателство и шпионство» урежда материята относно косвеното посегателство срещу сигурността на държавата и нейната териториална цялост чрез подбуждане към война против Народната република, чрез участие във военни действия срещу нея и други, както и чрез издаване на държавна тайна в полза на чужда държава.

Разделът «Вредителство, диверсионни действия и саботаж» обема престъпленията, с които се разстройва народното стопанство с цел да се затрудни продоволствието в страната, да се смути обществото и пр. чрез унищожаване на съоръжения, съобщителни средства, стоки и др. Към тази глава са включени и разделите «Други престъпления против Народната република» и «Общи престъпления по тази глава». Първият от тия раздели обхваща престъпленията, насочени против военната мощ на държавата, против авторитета на властта и др., а във втория раздел са събрани престъпленията, които са свързани с деянията по предходните раздели на глава I, имащи общи белези с тях.

В края на глава I е предвиден особен раздел VI, в който намира израз принципът на международната солидарност на всички трудещи се с оглед на днешната международна и вътрешна обстановка при съществуващото капиталистическо обкръжение. Това е чл. 98 от законопроекта, който гласи: «Наказанието в тази глава се налага и на онзи, който извърши някое от тия престъпления против друга държава на трудещи се или против военна сила, която действа задружно с българската.»

В глава II от законопроекта се съдържат престъпленията против изборителното право. Тук се преследват престъпните посегателства, насочени срещу свободното проявление на волята на народа, която трябва да бъде изразена напълно независимо и свободно в народнодемократическата държава. С отнеждането на това предно място в законопроекта на престъпленията против изборителното право е подчертано особеното значение, което народнодемократичната държава отдава на свободния израз на народната воля като носител на върховната власт на страната.

Особеното отношение, което нашият нов Наказателен закон взема спрямо посегателствата, насочени срещу стопанската основа на Народната република България, е подчертано в съставите, които са предвидени в глава III, отнасяща се до обществената собственост, и в глава IV, отнасяща се до престъпленията, насочени против народното стопанство.

В противовес на буржоазния Наказателен закон, предназначен да защитава интересите на една щипа експлоататори, нашият нов Наказателен закон защитава, и то с твърдост, стопанските интереси на държавата и материалните придобивки на целокупния трудещ се народ. Със съставите, които са предвидени в глави III и IV на законопроекта, новият Наказателен закон се явява мощен инструмент за ликвидиране остатъците на капитализма и могъщо средство в борбата за социалистическото стопанско преустройство на обществото. Чрез тия състави законът ще подпомогне нашата власт да се справи с проблемите за построяването и изграждането на социалистическата икономика у нас и ще затвърди успешното и бързо ликвидиране на всички явни и прикрити врагове на социализма.

Социалистическата собственост се защитава със законопроекта чрез предвиждането на значително засилени санкции срещу ония, които посегат на тая собственост и които се считат като врагове на народа.

В тая глава е включен и приетият вече от нас Закон за защита на държавната и кооперативна социалистическа собственост, като е разширен и за собствеността на всички обществени организации.

Наказателните състави, предвидени в главата за престъпленията против народното стопанство, в по-голямата си част са също така нови. Ние трябва да отчетем факта, че държавата е поела вече почти цялата стопанска дейност в свои ръце. Индустрията, мините, банките са национализирани, външната търговия е монопол на държавата, търговията на едро изцяло е преминала в общественния сектор, а и търговията на дребно в по-голямата си част също така минава в държавния и кооперативния сектор. Занаятите и земеделското производство се кооперират също така в много бърз темп. Всичко това изисква ново и по-отговорно отношение на гражданите към отпаването на стопанската дейност на страната. Към такова отношение подтикват новите състави, предвидени в тази глава.

Това налага нуждата да се създадат нови правила за действие и поведение на хората, включващи се в тия дейности, които да ги напътствуват, при грешка — да ги отстраняват, а при умисъл и груба небрежност — да ги наказват. Всички тия хора трябва да се научат да полагат добри грижи в работата си, повече, отколкото са полагали към своята собствена работа.

За да илюстрирам своята мисъл, аз ще се спра по-конкретно само на състава, предвиден в чл. 113 от законопроекта, който гласи: «Длъжностно лице, което не положи достатъчно грижи по ръководенето, управлението, стопанисването или запазването на повереното му имущество или възложена му работа и от това последва значителна повреда, унищожение или разпиляване на имуществото, частично или пълно, по неизпълнение на поставените стопански задачи или други значителни вреди за предприятието, се наказва с лишаване от свобода до 5 години или с поправителен труд.

Ако деянието е извършено умишлено и не съдържа признаците на по-тежко престъпление, наказанието е лишаване от свобода от 3 до 10 години.» Това е един текст, който, ние считаме, ще изиграе ролята на мощен лост за подпомагане и тласкане развитието на нашето промишлено производство, на нашето земеделско и животновъдно стопанство и на нашето всеотдайно строителство по новия път, начертан от стопанските мероприятия на властта. Този текст цели да ликвидира бездушното, инертно и незаинтересовано отношение на нашите отговорни стопански деятели по места в центъра към възложените им стопански задачи. Ние желаем да кажем на нашите стопански отговорници, че ще трябва да действуват така, щото винаги да добиват положителни стопански резултати, а не да действуват толкова небрежно и безгрижно, че да увреждат, да разпиляват или унищожават общонародното имущество.

Но законопроекта има предвид, че ние сме в преходен период и че нашите хора се преустройват към новите форми и живот, че мнозина са още неопитни или с бюрократическо отношение и затова постановленията в тази глава са повече предупредителни, възпитателни и по-строги там, където има проявен умисъл или груба небрежност, както и при по-важни и тежки случаи.

Тук се касае въпросът и до кадрите в стопанската област, към които трябва да се отнасяме бащински, като повече ги поучаваме и възпитаваме и само в краен случай — наказваме.

Достатъчно е да назовем заглавията на другите глави от особената част, за да стане ясно какви материи третират. Следва, значи, главата за престъпленията против личността, живота, здравето, свободата и достойнството на човека, най-ценният капитал от всички капитали, като е изравнена по достойнство и жената с премахването на съвместимите с това достойнство постановления на чл. чл. 213, 223 и 227 от стария Наказателен закон, принцип, легнал в основата на нашата Димитровска конституция.

По-нататък следват главите за престъпленията против личната собственост, добита с труд и спестовност, против реда на управлението, подправка на парични и други знаци, подправка на документи, престъпления по служба, престъпления против общественния ред и общоопасни престъпления.

Такъв е по същество и съдържание предлаганият законопроект. Той съдържа значи около 300 правила за поведение, в които е установено, с оглед укрепването на нашата социалистическа държава, бързото социалистическо изграждане и социалистическото обединение, какво е забранено да се прави и че ако то се прави, се наказва.

Тия правила, след като гласуваме законопроекта, ще станат закон, който след един месец от публикуването му ще влезе в сила и ще стане достояние на народа. Той ще се чете и изучава от съдии, правници и от гражданите, за да могат по този начин да му дадат плът и кръв, да стане той живо дело. Те ще знаят, че предвидените престъпни действия се наказват с наказание, съответно на степента на обществената опасност, която са предизвикали. С наказанието се цели да се отстранят престъпните елементи, да се въздейства възпитателно върху тях и да се респектират неустановените граждани.

Лесно е да си представим голямото възпитателно въздействие, което ще окаже този закон, и стимулиращото му влияние за укрепване на нашата държава и за по-бързото изграждане на социализма, а от това можем да направим заключение и за важността на закона.

Ние сме се постарали чрез дълги проучвания и обсъждания да дадем законопроекта във възможно най-добър вид и форма. И понеже той е съобразен на първо място с утвърдения кодекс на РСФСР, който е в действие вече около 25 години, със съветската доктрина и съдебна практика, с чехословашкия нов Наказателен закон и с условията на нашия преходен период към социализма, вярвам, че сме дали възможно най-добрия.

Завършвайки, аз трябва да изтъкна, че нашето социалистическо законодателство, което урежда обществените отношения, съобразно интересите на трудещия се народ у нас, съставлява без всякакво съмнение едно от средствата за борба за социализъм и за преустройството на човешкото общество върху социалистически основи. Специално нашият Наказателен закон като средство на социалистическото общество, на интересите на трудещия се, ще изпълнява една съществена и извънредно важна функция, от която нашата социалистическа държава не може да се лиши. Чрез използването на законодателството в интерес на диктатурата на работническата класа и на социалистическото строителство, днес правото придобива едно ново и по-високо значение. Това значение е утвърдено и с усвоения в нашата Димитровска конституция принцип на социалистическа законност, който укрепва правовия ред, гарантира и увеличава творческите сили на нашия народ, като ги мобилизира и направлява към изпълнение на поставените задачи за изграждане на социализма. (Ръкопляскания)

Председателстващ Илия Радков: Другарки и другари народни представители! Следва да преинемем към гласуване на законопроекта. Съгласно чл. 14 от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание, Събранието решава да бъде гласуван законопроекта член по член или изцяло. Бюрото на Народното събрание, като има предвид, че законопроекта има много членове, предлага да бъде гласуван по глави, с изключение на чл. 1, в който се определя задачата на Наказателния закон.

Има ли друго предложение? — Няма. Полагам на гласуване предложението на Бюрото на Народното събрание законопроекта да бъде гласуван по глави, вместо член по член, като чл. 1 бъде гласуван отделно.

Който е съгласен с това предложение, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля, дежурния секретар да докладва законопроекта.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«НАКАЗАТЕЛЕН ЗАКОН

ОБЩА ЧАСТ

ЗАДАЧА НА НАКАЗАТЕЛНИЯ ЗАКОН»

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «I. Престъпление» с членове от 2 до 12 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«1. Наказателният закон има за задача да пази Народната република България и установения в нея обществен строй и правен ред чрез определяне на престъпленията и на наказанията, които се налагат за тях.»

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат чл. 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«I

ПРЕСТЪПЛЕНИЕ»

с членове от 2 до 12 включително.

Законодателната комисия предлага в чл. 2, алинея първа, думите «виновно извър» да се заменят с думите «деяние (дей)», за да се поправи направената печатна грешка.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «I. Престъпление» с членове от 2 до 12 включително и предложението на законодателната комисия в чл. 2, алинея първа, думите «виновно извър» да се заменят с думите «деяние (дей)», моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«II

ВМЕНЯЕМОСТ»

с членове от 13 до 14 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «II. Вменяемост», с членове от 13 до 14 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«III

ПРИГОТОВЛЕНИЕ И ОПИТ»

с членове от 15 до 17 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «III. Приготовление и опит», с членове от 15 до 17 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«IV

СЪУЧАСТИЕ»

с членове от 18 до 20 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «IV. Съучастие», с членове от 18 до 20 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«V

НАКАЗАНИЯ»

с членове от 21 до 33 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «V. Наказания», с членове от 21 до 33 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«VI

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НАКАЗАНИЕТО»

с членове от 34 до 42 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «VI. Определяне на наказанието», с членове от 34 до 52 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«VII

ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА НЕПЪЛНОЛЕТНИ»

с членове от 43 до 47 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «VII. Особени правила за непълнолетни», с членове от 43 до 47 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«VIII

УСЛОВНО ОСЪЖДАНЕ»

с членове от 48 до 49 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «VIII Условно осъждане», с членове от 48 до 49 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«IX

ПРИЧИНИ, КОИТО ИЗКЛЮЧВАТ НАКАЗАТЕЛНОТО ПРЕСЛЕДВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАКАЗАНИЕТО»

с членове от 50 до 58 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «IX. Причини, които изключват наказателното преследване и изпълнението на наказанието», с членове от 50 до 58 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«X

РЕАБИЛИТАЦИЯ»

с членове от 59 до 63 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «X. Реабилитация», с членове от 59 до 63 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«XI

ПРЕДЕЛИ НА ДЕЙСТВИЕ НА НАКАЗАТЕЛНИЯ ЗАКОН Особена разпоредба»

с членове от 64 до 69 включително.

Законодателната комисия предлага в чл. 64, алинея втора, след думата «присъдата» да се прибавят думите «от последната инстанция».

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «XI. Предела на действие на Наказателния закон», с подзаглавие «Особена разпоредба», с членове от 64 до 69 включително, заедно с предложението на законодателната комисия — в чл. 64, алинея втора, след думата «присъдата» да се прибавят думите «от последната инстанция», моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«ОСОБЕНА ЧАСТ

I

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ НАРОДНАТА РЕПУБЛИКА

с подзаглавие:

1. Измяна.
2. Предателство и шпионство
3. Вредителство, диверсионни действия и саботаж
4. Други престъпления против Народната република
5. Общи престъпления по тази глава
6. Престъпления против друга държава и трудещи се

Особена разпоредба».

с членове от 70 до 99 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат заглавието «Особена част», глава «I. Престъпления против Народната република» и подзаглавията им: «1. Измяна», «2. Предателство и шпионство», «3. Вредителство, диверсионни действия и саботаж», «4. Други престъпления против Народната република», «5. Общи престъпления по тази глава», «6. Престъпления против друга държава на трудещи се», и «Особена разпоредба», с членове от 70 до 99 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

**«II
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ИЗБИРАТЕЛНОТО ПРАВО
Особена разпоредба»**

с членове от 100 до 103 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «II. Престъпления против избирателното право» и подзаглавие «Особена разпоредба», с членове от 100 до 103 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

**«III
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ОБЩЕСТВЕНАТА СОБСТВЕНОСТ
Особена разпоредба»**

с членове от 104 до 112 включително

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «III. Престъпления против обществената собственост» и подзаглавие «Особена разпоредба», с членове от 104 до 112 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

**«IV
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ НАРОДНОТО СТОПАНСТВО
Особена разпоредба»**

с членове от 113 до 125 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «IV. Престъпления против народното стопанство» и подзаглавие «Особена разпоредба», с членове от 113 до 125 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

**«V
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ЛИЧНОСТТА
с подзаглавие:**

1. Убийство
 2. Телесна повреда
 3. Злепоставяне
 4. Лишаване от свобода
 5. Принуда
 6. Нарушаване неприкосновеността на жилището
 7. Издаване на чужда тайна
 8. Обида и клевета
 9. Разврат
- Особени разпоредби»**

с членове от 126 до 180 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «V. Престъпления против личността» и подзаглавие: «1. Убийство», «2. Телесна повреда», «3. Злепоставяне», «4. Лишаване от свобода», «5. Принуда», «6. Нарушаване неприкосновеността на жилището», «7. Издаване на чужда тайна», «8. Обида и клевета», «9. Разврат» и «Особени разпоредби», с членове от 126 до 180 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

**«VI
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ЛИЧНАТА СОБСТВЕНОСТ
с подзаглавие:**

1. Кражба
 2. Грабеж
 3. Обсебване
 4. Измама
 5. Изнудване
 6. Злоупотреба на доверие
 7. Укривателство
 8. Повреда на имот
- Особени разпоредби»**

с членове от 181 до 203 включително.

Законодателната комисия предлага в чл. 202 да се прибави следната нова първа алинея:

«За повреда на имот по чл. 201 наказателното преследване се възбужда по тѣжба на пострадалия», като сегашната първа алинея стане втора алинея и в нея след думата «доверие» се прибави идумата «и», а думите «и повреда на имот» се заличат.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «VI. Престъпления против личната собственост» и подзаглавие: «1. Кражба», «2. Грабеж», «3.

Обсебване», «4. Измама», «5. Изнудване», «6. Злоупотреба на доверие», «7. Укривателство», «8. Повреда на имот» и «Особени разпоредби», с членове от 181 до 203 включително, заедно с предложението на законодателната комисия — в чл. 202 да се прибави следната нова първа алинея: «За повреда на имот по чл. 201 наказателното преследване се възбужда по тѣжба на пострадалия», като сегашният текст на чл. 202 стане втора алинея на същия член и в него след думата «доверие» се прибави съюзът «и», а думите «и повреда на имот» се заличат, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

**«VII
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ РЕДА НА УПРАВЛЕНИЕТО
с подзаглавие:**

1. Престъпления против органи на властта
2. Престъпления против правосъдието

Особена разпоредба»

с членове от 204 до 232 включително.

Законодателната комисия предлага в чл. 223, алинея първа, думата «доказателства» да се замени с думата «обстоятелства».

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «VII. Престъпления против реда на управлението» и подзаглавие: «1. Престъпления против органи на властта», «2. Престъпления против правосъдието» и «Особена разпоредба», с членове от 204 до 232 включително, заедно с предложението на законодателната комисия — в чл. 223, алинея първа, думата «доказателства» да се замени с думата «обстоятелства», моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

**«VIII
ПОДПРАВКА НА ПАРИЧНИ И ДРУГИ ЗНАЦИ
с подзаглавие:**

Особена разпоредба»

с членове от 233 до 241 включително.

Законодателната комисия предлага в чл. 240, алинея първа, думата «публични» да се замени с думата «официални».

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «VIII. Подправка на парични и други знаци» и подзаглавие: «Особена разпоредба», с членове от 233 до 241 включително, заедно с предложението на законодателната комисия — в чл. 240, алинея първа, думата «публични» да се замени с думата «официални», моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

**«IX
ПОПРАВКА НА ДОКУМЕНТИ
с подзаглавие:**

Особена разпоредба»

с членове от 242 до 254 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «IX. Подправка на документи» и подзаглавие «Особена разпоредба», с членове от 242 до 254 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

**«X
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПО СЛУЖБА
с подзаглавие:**

Особена разпоредба»

с членове от 255 до 270 включително.

Председателстващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «X. Престъпления по служба» и подзаглавие «Особена разпоредба», с членове от 255 до 270 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

**«XI
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ОБЩЕСТВЕНИЯ РЕД
с подзаглавие:**

1. Нарушаване установения ред
2. Престъпления против брака и гражданското състояние
3. Престъпления против носене на военна служба

**4. Престъпления против държавната тайна
5. Престъпления против изповеданията, и
Особена разпоредба»**

с членове от 271 до 306 включително.

Председателстваващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «XI. Престъпления против общественния ред» и подзаглавия: «1. Нарушаване установения ред», «2. Престъпления против брака и гражданското състояние», «3. Престъпления против носене на военна служба», «4. Престъпления против държавната тайна», «5. Престъпления против изповеданията» и «Особена разпоредба», с членове от 271 до 306 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господни Джелепов: (Чете)

**«XII
ОБЩООПАСНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ**

с подзаглавия:

Особена разпоредба

Обяснения на някои думи

Преходни правила»,

с членове от 307 до 340 включително.

Председателстваващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат глава «XII. Общопасни престъпления» и подзаглавия: «Особена разпоредба», «Обяснения на някои думи» и «Преходни правила», с членове от 307 до 340 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господни Джелепов: (Чете)

«Изменения по Закона за наказателното съдопроизводство

Преходна разпоредба»

с параграфи 1 до 13 включително.

Председателстваващ Илия Радков: Тия от народните представители, които приемат тия подзаглавия в края на законопроекта за Наказателния закон, а именно «Изменения по Закона за наказателното съдопроизводство» и «Преходна разпоредба», от § 1 до § 13 включително, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Проектът за Наказателен закон е приет окончателно.

Пристъпваме към точка втора от дневния ред.

Законопроект за изменение на Закона за лицата и семейството.

Моля дежурния секретар да прочете законопроекта.

Секретар Господни Джелепов: (Чете)

«МОТИВИ

към законопроекта за изменение на Закона за лицата и семейството

Другарки и другари народни представители!

Предвид на това, че предвиденото в чл. 75, ал. III, от Закона за лицата и семейството условие за допускане на осиновяването — осиновителят да няма низходящи (включително осиновени и припознати) — е неоправдана пречка за онези, които имат възможност да отглеждат и възпитат повече деца и желаят да осиновят такива при наличност на низходящи, налага се да се премахне това ограничение. Такова е разрешението на въпроса и в РСФСР. В този смисъл е предлаганото в § 1 на законопроекта изменение на чл. 75, ал. III, от Закона за лицата и семейството.

2. Съгласието на двамата родители на осиновявания е необходимо условие за допускане на осиновяването, съгласно чл. 77 от Закона за лицата и семейството; поради това несъгласният родител може съвършено безотговорно да осуети осиновяването. Това особено често се случва при прекратен брак на родителите. В тия случаи несъгласието на родителя нередко е мотивирано от каприз, от неприязън спрямо другия родител, изобщо от мотиви обществено неоправдани и във вреда на осиновявания. Ето защо налага се, в случай на несъгласие на единия от родителите, въпросът за допускане или недопускане на осиновяването да се разрешава от околийския съдия, който допуска осиновяването изключително в интереса на осиновявания, съгласно чл. чл. 75 и 79 от Закона за лицата и семейството. В този смисъл е предлаганото в § 2 на законопроекта изменение на чл. 77 от Закона за лицата и семейството.

3. В чл. 78 от Закона за лицата и семейството се предписва, че съгласието на лицата по чл. 77, ал. I, трябва да бъде дадено лично от тях пред околийския съдия. Но това не всякога е възможно и в такъв случай осиновяването се осуетява. Необходимо е да се даде възможност и на тия лица да дадат съгласието си и чрез особен пълномощник или чрез отделен акт с нотариално заверен подпис, а околийският съдия да може, когато намери това за нужно, да призове, за да изслуша и лично някое от тия лица. Също така уместно е, когато съгласието за

осиновяването се дава от настойник-управител на възпитателно заведение (чл. 97), да не се изисква заверка на подписа му. В този смисъл е предлаганото в § 3 на законопроекта изменение на чл. 78 от Закона за лицата и семейството.

4. При новите условия за живота в социалистически устройството се общество не е оправдано безсрочното, неопределено по време продължаване на задължението за издръжка между съпрузи след развода по чл. 116 от Закона за лицата и семейството. Налага се да се определи срок на това задължение, като на получаващия издръжка разведен съпруг се даде достатъчно време, за да може той да се приспособи и нагоди към условията на живота след развода, да се свърже с други източници за издръжка. С предлаганата в § 4 на законопроекта нова алинея III към чл. 116 от Закона за лицата и семейството и преходната наредба в края на законопроекта се дава таква именно разрешение на този въпрос. В СССР такава издръжка се дава само до една година след развода.

5. Има много случаи, в които дадените имена на лицата ги излагат на присмех, на подигравки, опозоряване и изобщо са станали обществено неудобни имена. В тия случаи уместно е да се допуска поправка на такава име (собствено, презиме и семейно име) по надлежния ред и със съдебен акт. Също така уместно е при осиновяване да се допуска поправка на съответното име на осиновявания, стига осиновителят да поиска това най-късно един месец след осиновяването, а в случай че осиновяваният е навършил 10-годишна възраст, а в случай че осиновяването е навършил 10-годишна възраст, да се изисква и неговото съгласие. Липсата на такава възможност за осиновявателя в някои случаи осуетява осиновяването. С предлаганите в § 5 на законопроекта две нови алинеи към чл. 127 от Закона за лицата и семейството е дадено това разрешение на този въпрос.

Като излагам горното, моля, другари народни представители, да обсъдите предлагания законопроект и да го гласувате.

Гр. София, януари 1951 г.

Министър на правосъдието: **Р. Найденов**

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение на Закона за лицата и семейството

§ 1. В чл. 75, ал. III, думите «нямат низходящи (включително осиновени и припознати)», се заличават.

§ 2. Чл. 77 се изменя така:

«За осиновяването се изисква съгласието на осиновителя и на родителите на осиновявания, а ако той има настойник или попечител — съгласието на последния. При разногласие между родителите въпросът се решава от околийския съдия.

Ако осиновявателят или осиновяваният имат съпрузи, необходимо е и тяхното съгласие.

Съгласието на родителите и на съпрузите не се изисква, ако те са недееспособни или местожителството им е неизвестно.

Ако осиновяваният е навършил 10-годишна възраст, изисква се и неговото съгласие, което трябва да бъде дадено лично пред околийския съдия.»

§ 3. Чл. 78 се изменя така:

«Съгласието на лицата по чл. 77, ал. I и II, трябва да бъде дадено пред околийския съдия лично, чрез особен пълномощник или чрез отделен акт с нотариално заверен подпис, но околийският съдия може да призове, за да изслуша лично някое от тия лица, когато намери това за нужно.

Когато съгласието за осиновяване се дава писмено от управител на обществено възпитателно заведение (чл. 97), заверка на подписа му не е нужна.»

§ 4. Към чл. 116 се прибавя следната нова алинея III:

«Във всички случаи издръжка се дължи най-много до три години след развода.»

§ 5. Към чл. 127 се прибавят следните нови алинеи:

«Промяна на името (собствено име, презиме и семейно име) се допуска само когато молителят иска да промени едно осмивано, опозоряващо или обществено неудобно име.

Допуска се и промяна на собственото име на осиновения по молба на осиновявателя, подадена най-късно един месец след осиновяването. Ако осиновяваният е навършил 10-годишна възраст, изисква се и неговото съгласие.»

Преходна разпоредба

§ 6. «Когато задължението на съпруга да дава издръжка след развода е възникнало преди датата на влизане този закон в сила и до тази дата са изтекли вече трите години по чл. 116, ал. III или за изтичането им е нужен срок по-малък от 3 месеца, считан от същата дата, задължението за издръжка се прекратява след изтичането на 3 месеца от влизане на закона в сила.»

Председателстваващ Илия Радков: Има думата докладчикът на законодателната комисия.

Докладчик инж. Георги Начев: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Законодателната комисия разглежда първоначално представения проект за изменение на Закона за лицата и семейството, направи някои малки допълнения в него и предлага същият да бъде гласуван така, както ще ви бъде докладван.

Председателстваващ Илия Радков: Няма записани оратори. Следва да пристъпим към гласуване. Съгласно чл. 14 от Пра-

вилника за вътрешния ред в Народното събрание то решава дали законопроекът да бъде гласуван изцяло или член по член. Бюрото на Народното събрание предлага тоя законопроект да бъде гласуван член по член.

Има ли друго предложение? — Няма.

Полагам на гласуване предложението на Бюрото законопроектът да бъде гласуван член по член.

Тя от народните представители, които са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля дежурния секретар да докладва законопроекта.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«ЗАКОН

за изменение на Закона за лицата и семейството.»

Председателстващ Илия Радков: Които от народните представители са съгласни със заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«§ 1. В чл. 75, ал. III, думите «нямат низходящи (включително осиновени и припознати)» се заличават.

Председателстващ Илия Радков: Тя от народните представители, които приемат § 1, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«§ 2. Чл. 77 се изменя така:

За осиновяването се изисква съгласието на осиновителя и на родителите на осиновявания, а ако той има настойник или попечител — съгласието на последния. При разногласие между родителите въпросът се решава от околийския съдия.

Ако осиновителят или осиновяваният имат съпрузи, необходимо е и тяхното съгласие.

Съгласието на родителите и на съпрузите не се изисква, ако те са недееспособни или местожителството им е неизвестно.

Ако осиновяваният е навършил 10-годишна възраст, изисква се и неговото съгласие, което трябва да бъде дадено лично пред околийския съдия.»

Председателстващ Илия Радков: Тя от народните представители, които приемат § 2, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«§ 3. Член 78 се изменя така:

«Съгласието на лицата по чл. 77, ал. ал. I и II, трябва да бъде дадено пред околийския съдия лично, чрез особен пълномощник или чрез отделен акт с нотариално заверен подпис, но околийският съдия може да призове, за да изслуша лично, някое от тия лица, когато намери това за нужно.

Когато съгласието за осиновяване се дава писмено от управител на обществен възпитателно заведение (чл. 97), заверка на подписа му не е нужна.»

Председателстващ Илия Радков: Тя народни представители, които приемат § 3, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«§ 4. Към член 116 се прибавя следната нова алинея III:

«Във всички случаи издръжка се дължи най-много до 3 години след развода.»

Председателстващ Илия Радков: Тя от народните представители, които приемат § 4, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«§ 5. Към чл. 127 се прибавят следните нови алинеи:

«Промяна на името (собственото име, презиме и семейно име) се допуска само когато молителят иска да промени едно осмиващо, опозоряващо или обществено неудобно име.

Допуска се и промяна на собственото име на осиновения по молба на осиновителя, подадена най-късно един месец след осиновяването. Ако осиновеният е навършил 10-годишна възраст, изисква се и неговото съгласие.»

Председателстващ Илия Радков: Тя от народните представители, които приемат § 5, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Господин Джелепов: (Чете)

«Преходна разпоредба

§ 6. Когато задължението на съпруга да дава издръжка след развода е възникнало преди датата на влизане този закон в сила и до тази дата са изтекли вече трите години по чл. 116, ал. III, или за изтичането им е нужен срок по-малко от 3 месеца, считан от същата дата, задължението за издръжка се прекратява след изтичането на 3 месеца от влизане на закона в сила.»

Председателстващ Илия Радков: Тя от народните представители, които приемат § 6, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка 3 от дневния ред:

Законопроект за наказване на отклонили се от работа специалисти в мините.

Моля дежурния секретар да прочете законопроекта.

Секретар Руска Варадинова: (Чете)

«МОТИВИ

към законопроекта за наказване на отклонили се от работа специалисти в мините

Другарки и другари народни представители! С 2728-то постановление на Министерския съвет завършилите минно-техническо училище са длъжни, по указание на Министерството на промишлеността, да работят най-малко три години на обектите от каменовъглената или рудната промишленост. Такива задължения може да бъдат възложени и на ония лица, които завършат фабрично-заводското училище при мините. Откриването на такава училище е предстоещо съгласно същото постановление. Завършилите минното училище, които са на работа по други ведомства, трябва да бъдат освободени, а Министерството на промишлеността трябва да открие и върне на работа в мините такива лица. Изключват се от действието на казаното постановление само лицата, които са на подземна работа в други ведомства и които работят в Министерството на народната отбрана.

Със същото постановление, е възложено на Министерството на правосъдието да внесе законопроект, в който да се предвидят наказания за лицата, които се отклоняват от задължението да работят в мините при казаните по-горе условия.

Настоящият законопроект е приготвен в изпълнение на тази задача.

Като ви излагам това, моля, другарки и другари народни представители, да обсъдите предлагания законопроект и да го гласувате.

София, януари 1951 г.

Министър на правосъдието: Р. Найденов

ЗАКОНПРОЕКТ

за наказване на отклонили се от работа специалисти в мините

Член единствен. Лице, завършило минно-техническо училище или фабрично-заводско училище при държавните мини, което, като е длъжно по указание на Министерството на промишлеността да постъпи на работа в каменовъглената или рудната промишленост, откаже да стори това или което напусне работата преди изтичане на задължителния срок за работа, се наказва с тъмничен затвор до три години и с глоба до 100.000 лв.»

Председателстващ Илия Радков: Тъй като по законопроекта няма записани оратори, следва да пристъпим към неговото гласуване. От законодателната комисия няма предложение.

Владимир Димчев: Да, няма.

Председателстващ Илия Радков: Моля дежурния секретар да докладва законопроекта.

Секретар Руска Варадинова: (Чете)

«ЗАКОН

за наказване на отклонили се от работа специалисти в мините.»

Председателстващ Илия Радков: Тя от народните представители, които приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Руска Варадинова: (Чете)

«Член единствен. Лице, завършило минно-техническо училище или фабрично-заводско училище при държавните мини, което, като е длъжно по указание на Министерството на промишлеността да постъпи на работа в каменовъглената или рудната промишленост, откаже да стори това или което напусне работата преди изтичане на задължителния срок за работа, се наказва с тъмничен затвор до три години и с глоба 100 000 лв.»

Председателстващ Илия Радков: Тя от народните представители, които приемат член единствен на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминваме към точка 4 от дневния ред:

Законопроект за преименуване на Министерството на електрификацията и мелиорациите.

Моля дежурния секретар да прочете законопроекта.

Секретар Руска Варадинова: (Чете)

«МОТИВИ

към законопроекта за преименуване на Министерството на електрификацията и мелиорациите

Другарки и другари народни представители! Министерството на земеделието се занимава с цялата производствена дейност във връзка с обработването на земята, с повишаване на производителността от почвата и с разширяване на обработваемата площ.

Поради това правилно е службите по мелиорациите да се ръководят от това министерство. Във връзка с това налага се съответното преименуване на Министерството на електрифика-

цията и мелиорациите.

По тези съображения предлага ви се да гласувате настоящия законопроект.

София, януари 1951 г.

Председател на Министерския съвет: **В. Червенков**

ЗАКОНОПРОЕКТ

за преименуване на Министерството на електрификацията и мелиорациите

Параграф единствен. Министерството на електрификацията и мелиорациите се преименува на Министерство на електрификацията.

Думите «Министерство на електрификацията и мелиорациите» и «министър на електрификацията и мелиорациите» във всички закони, правилници и наредби се заменят с думите «Министерство на електрификацията» и «министър на електрификацията».

Председателстващ **Илия Радков**: Има думата докладчикът на законодателната комисия.

Докладчик инж. **Георги Начев**: Другарки и другари народни представители! Законодателната комисия предлага законопроектът да бъде гласуван така, както е докладван.

Председателстващ **Илия Радков**: По законопроекта няма записани оратори. Ще пристъпим към гласуване. Моля дежурния секретар да докладва законопроекта.

Подпредседател: **ИЛИЯ РАДКОВ**

Секретар **Руска Варадинова**: (Чете)

«ЗАКОН

за преименуване на Министерството на електрификацията и мелиорациите»

Председателстващ **Илия Радков**: Тия от народните представители, които приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар **Руска Варадинова**: (Чете)

«Параграф единствен. Министерството на електрификацията и мелиорациите се преименува на Министерство на електрификацията.

Думите «Министерство на електрификацията и мелиорациите» и «Министър на електрификацията и мелиорациите» във всички закони, правилници и наредби се заменят с думите «Министерство на електрификацията» и «министър на електрификацията».

Председателстващ **Илия Радков**: Тия от народните представители, които приемат параграф единствен на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Другари и другарки народни представители! Дневният ред за днешното заседание е изчерпан. Народното събрание, свикано на трета редовна сесия, завърши своята работа, поради което вдигам днешното заседание и обявявам третата редовна сесия на Народното събрание за закрыта.

(Закрита в 16 ч. и 50 м.)

Секретари: { ГОСПОДИН ДЖЕЛЕПОВ
РУСКА ВАРАДИНОВА

Началник на Стенографския отдел: **ВЕСЕЛИН ИОНКОВ**

Коректор: **Ст. Тонкова**

Дадени за набор: 2.1.1953 г. Подписани за печат: 30.1.1953 г.
Издателски коли: 25.60 Авторски коли: 71.30
Тираж: 600 Формат: 70/100/8

Поръчка № 453/2618/1953

Държавна печатница «Георги Димитров» — София